

A viat farà dos anys que Josefa Pérez va gaudir del que Andy Warhol va batejar com els quinze minuts de fama que tots mereixem. I en el seu cas va ser amb tota la raó del món. El 27 de desembre del 2020 aquella jubilada de 89 anys resident al centre de la Feixa Llarga de l'Hospitalet de Llobregat va ser la primera ciutadana de Catalunya a rebre la vacuna contra la covid.

Aquell dia encara vivíem amb el cor encogit, atemorits per una malaltia que ho havia paralitzat tot, però una llum d'esperança semblava començar a indicar-nos el final del túnel. El personal sanitari ens assegurava que aquelles injeccions ens ajudarien a vèncer el maleït virus, però no tot hom ho veia clar. Alguns ho negaven, altres eren escèptics i uns quants recorrien a la història per recordar que gràcies a aquest mètode ja s'havia eliminat altres malalties.

Ara, que ja han passat dos anys de l'inici de la campanya de vacunació i que s'estan posant les dosis de record, toca retre homenatge als que estaven a la primera línia: el personal sociosanitari al qual llavors aplaudíem amb emoció tot i que ara ho haguem oblidat. I, sobretot, volem recordar els pioners que fa dos segles van pensar que la vacuna seria un bon mètode per salvar vides. A més, tenim el privilegi de fer-ho amb professionals de primer nivell.

Per exemple, la doctora Magda Campins –especialista en epidemiologia i membre del consell assessor de vacunes del Departament de Salut– ens explica com, després d'anys d'observació, Edward Jenner es va adonar que les dones que muntaven les vaques no agafaven la verola. La seva teoria era que en quedaven immunes perquè s'infectaven d'una variant d'aquesta malaltia que afectava els remugants. Per tant, Jenner va pensar que si tot hom se sotmetia a un procés d'infecció controlada, evitarien contreure la variant humana.

El 1796 va començar a experimentar inculant pus de les vaques a alguns individus, i durant dos anys els va observar amb atenció. Passat aquest temps va comprovar que, després d'una petita reacció inicial, no havien emmalaltat. Un cop analitzades les dades, el 1798 va publicar els resultats de la investigació, que va batejar com a *variola vaccinae* i que de seguida es va conèixer com a vacuna (per procedir de les vaques).

La verola era una malaltia que preocupava molt (cada any matava 400.000 europeus) i això explica que els metges de seguida comencessin a imitar el procediment inventat per Jenner. A París, el seu principal valedor va ser el metge François Colon. El primer que va fer va ser vacunar el seu fill d'11 mesos, sense que li passés res. Entusiasmada, va promoure l'ús massiu d'aquesta tècnica i va vacunar gratuïtament els pobres.

El doctor Francesc Pigüillem Verdacer va ser el mes de desembre del 1800 el primer metge que va posar vacunes a la Península Ibèrica; les van rebre dos nens de la capital de la Cerdanya, on exercia. **Text: Xavier Carmaniu Mainadé**

Vacunació

UN PIONER DE LES VACUNES A PUIGCERDÀ

La vacunació contra la covid de Josefa Pérez, el desembre del 2020

EUROPA PRESS

Colon tenia un bon amic a Puigcerdà anomenat Francesc Pigüillem Verdacer, que havia estudiat medicina a Cervera. Com ens explica molt bé el president del Centre de Recerca de la Cerdanya, Enric Quilez, el fet d'exercir la professió en un lloc de frontera com Puigcerdà li va facilitat

tar poder estar al corrent de les últimes tendències científiques procedents de terres gal·les. De fet, sembla que va ser per correu com li van arribar les mostres de verola enviades per Colon.

Discreció i eufòria

Gràcies a això es va convertir en el primer metge de la península Ibèrica a posar vacunes. Va ser el 3 de desembre del 1800. Els afortunats van ser dos nens de Puigcerdà. La mare i el doctor Pigüillem van acordar actuar amb discreció per evitar les crítiques dels veïns. Però no comptaven amb la joia dels nois, que ho van explicar a tot hom feliços de saber-se protegits d'una malaltia que si no et matava podia deixar-te cec o, en el millor dels casos, gravar-te

la cara amb les marques de les pústules. Com explica Quilez, una part de la gent de Puigcerdà es va posar les mans al cap perquè igual que ara els antivacunes defensen teories al·lucinants, aleshores hi havia gent que creia que als vacunats els sortien banyes com a les vaques.

Pigüillem no va ser l'únic pioner del nostre país. El doctor Miquel Bruguera, director de la unitat d'estudis acadèmics del Col·legi de Metges de Barcelona, explica el cas del doctor Jaume Ferran Clua, un home de ciència avançat al seu temps, que va salvar moltes vides amb els seus mètodes poc ortodoxos, cosa que acabaria per costar-li la carrera professional. Segur que si fos americà ja n'haurien fet una sèrie d'aquelles que ara estan de moda.

«Igual que ara els antivacunes defensen teories al·lucinants, aleshores hi havia gent que creia que als vacunats els sortien banyes com a les vaques»